

10. Bilaga 3 Behov av att bidra till förvaltningen

Sammanfattning Framtidsdialog: Jordbruksverket

Framtidsdialogen genomfördes framför allt på en WS med 12 deltagare från jordbruk- och analysavdelningen samt en av rådgivningsenheterna.

Utgångspunkten för WS var de slutsatser som redovisades i Jordbruksverkets yttrande över Nationellt nätverk i nästa CAP¹ på frågan om hur administrationen av CAP kan stödjas av nätverket.

Jordbruksverket pekade där ut fem områden där nätverket kan stödja administrationen (se även bilaga med text från yttrandet).

- Informera om den gemensamma jordbrukspolitiken och om stödmöjligheterna
- Bidra till utvärdering och spridning av resultat
- Stödja övergång till prestationsinriktad genomförandemodell
- Stärka kapacitet hos handläggande myndigheter och projektägare
- Det europeiska nätverket

Här sammanfattar vi (nätverkskansliet) resultat från WS, inklusive kompletterande samtal, fördelat per område ovan. Resultaten ger exempel både på hur Jordbruksverket, som en medlemsorganisation, **bättre kan nyttja** nätverket men också vad nätverket bör fokusera på. Utgångspunkten var alltså förbättringar. Det förutsätter att det som fungerar bra idag fortsätter, så som leader samt fiske och vattenbruk. Därför lyfts inte dessa områden bland punkterna nertill.

Informera om den gemensamma jordbrukspolitiken och om stödmöjligheterna

- Nyttja nätverket för att sprida information om stödmöjligheter och kommande utlysningar/satsningar.
- Sprida goda exempel som inspirerar till vad man kan göra inom ett stöd, viktigt att detta sprids även till handläggande myndigheter och inte bara målgrupp.
- Uppmuntra till internationella samarbetsprojekt.
- Hitta samverkansformer för informationsspridning om stöd och resultat mellan Greppa Näringen (rådgivningsenheterna), Jordbruksverket och Landsbygdsnätverket.
- Kunskapsuppbyggnad hos allmänheten om CAP

¹ Svar på beställning om nationellt nätverk för den gemensamma jordbrukspolitiken Jordbruksverkets dnr 3.1.17-14966/2021

Bidra till utvärdering och spridning av resultat

- Förstärka spridningen av resultat för fler prioriterade stöd, idag finns metodik kring EIP för detta, kanske det går att utveckla och tillämpa för andra stöd.
- Ge stöd i att fånga utvärderingsämnen som är viktiga för stödmottagarna och deras intresseorganisationer samt för andra aktörer som är relevanta för genomförandet av den strategiska planen och havs, fiskeri och vattenbruksprogrammet
- Fortsätta sprida utvärderingsresultat, men med ökade insatser för dialog och lärande med utgångspunkt från utvärderingsresultat.

Stödja övergång till prestationsinriktad genomförandemodell

- Nyttja nätverket för att få input, fakta och erfarenheter från olika håll och perspektiv, kan t.ex. gälla både måluppfyllelse för enskilda stöd men även beredskapsfrågor. Särskilt att landsbygdsnätverket genom kansliet medverkar i förvaltnings- och stödmyndigheternas process för Målstyrning bland annat genom input om utfall och resultat från stöd samt åtgärder för att nå högre måluppfyllelse.
- Nyttja nätverket för behovsanalys inför utlysningar inom t.ex. samarbetsåtgärden, detta arbete bör i vissa fall även inkludera rådgivningsenheterna
- Fundera redan nu på hur vi kan använda nätverket för förberedelser inför nästa programperiod.

Stärka kapacitet hos handläggande myndigheter och projektägare

- Använda nätverket som en arena där diskussioner över olika mål och hållbarhetsgränser kan genomföras, t.ex. sammanföra produktion och miljö.
- Nyttja nätverket för att kartlägga aktiviteter som pågår om omvärldsbevaka för att bättre undvika dubbelarbete, kan gälla flera områden men arbete med livsmedelsstrategi nämns särskilt
- Bistå med samordning mellan regionala företrädare som arbetar med livsmedelsstrategin. Men kan även bidra till att stärka insatser inom livsmedelsstrategin som görs på Jordbruksverket.
- Verklighetsförankring, testa tankar genom att nätverket ger åtkomst till expertis.
- Nyttja nätverket för att få tillgång till aktörer som normalt inte ingår i arbets- eller projektgrupper.
- Nyttja nätverket för kontaktvägar mellan rådgivningsenheterna och naturbruksgymnasier och Gröna Kluster

- Nyttja expertis som finns inom nätverkets kansli och medlemmar för att t.ex. ordna webinarier som fokuserar på syfte och möjligheter med ett stöd
- Förbättra samverkan mellan Jordbruksverket och nätverkets kansli och arbetsgrupper inom AKIS (samarbetsåtgärden och EIP) för att dra nytta av den kunskap som finns. Glöm inte rådgivningsenheterna i detta arbete.
- Fortsätt samla AKIS aktörer och även få med andra innovationsfrämjande aktörer. Även bidra till innovationssamarbete i fler delar av livsmedelskedjan.
- Genom nätverksaktiviteter bredda förståelse för beredskapsfrågor t.ex. om vad som behövs i krissituationer för att klara bemanning i primärproduktion.

Det europeiska nätverket

- Nyttja för erfarenhetsutbyte med andra MS om hur de implementerar strategisk plan, inte bara design på stöd utan mer praktiska delar kring mål/resultat och prestationsuppföljning osv. Viktigt att utbyta erfarenheter för att förstå hur andra genomför strategisk plan.
- Erfarenhetsutbyte för bättre kunskap om hur andra länder arbetar med livsmedelsstrategier, samt hur CAP kan användas för beredskapsfrågor

Något om arbetsformer och aktiviteter

- Utvärderingssekretariatet tillsammans med nätverkskansliet/relevanta grupper i nätverket arrangerar workshoppar om behov av utvärderingsämnen.
- Utvärderare och utvärderingssekretariatet har dialog med relevanta grupper i nätverket om behov av utvärderingsämnen.
- Nätverkskansliet fortsätter att sprida resultaten från utvärderingar.²
- Utvärderingssekretariatet och nätverkskansliet/nätverkets styrgrupp undersöker om det finns ett behov av att samla till en medlemsträff på tema utvärdering och lärande under 2024.³
- Nyhetsbrev ska fortsätta att användas för informationsspridning
- Vara delaktiga i att initiera ämnen för internationellt erfarenhetsutbyte
- Fortsätta med innovationssupport
- Mobilisera tillfälliga behovsstyrda arbetsgrupper

² Görs fortsättningsvis genom att sprida inlägg i bloggen Programmen och pengarna samt genom att tipsa om utvärderingsrapporter bl.a. genom nätverkets veckovisa nyhetsbrev. Vid lämpliga tillfällen inbjuds utvärderare som presenterar och diskuterar sina resultat i relevanta grupper i nätverket, vid workshoppar och träffar (ex.vis Leaderträffen och mötesplats AKIS).

³ Vid den träffen presenteras i så fall ett urval utvärderingar som illustreras med lärande exempel från projekt och företag som erhållit stöd. Ev. att detta går att kombinera med att återuppliva Ullbaggeutdelningar i ett antal relevanta kategorier.

- Använda nätverket för enkätundersökningar för att bredda jämfört med aktörer man redan samverkar med
- Facilitera diskussioner som spänner över flera mål och hållbarhetsgränser t.ex. strukturutveckling och robust organisation av jordbruket, men kan även vara målkonflikter eller synergier miljö- och produktionsmål.
- Medlemsorganisationerna behöver få stöd i arbetet med att sprida information om möjligheterna med nätverket inom olika delar av medlemsorganisationerna, inklusive Jordbruksverket.

Prioriteringar

- Prioritera nätverksaktiviteter med koppling till identifierade riskområden när det gäller resultatmål och nya CAP. Här ser Jordbruksverket redan nu att några mål i CAP kommer att vara svåra att nå p.g.a. låg anslutning som kan bero på olika saker för olika stöd. Exempel på stöd med risk för låg anslutning är precisionsodling, ekologisk produktion och täckdikning inom investeringsstöd ökad konkurrenskraft. Vi behöver jobba förebyggande med dessa områden och inte vänta på att utfallssiffrorna visar rött.

Andra områden som är prioriterade

- Livsmedelsstrategin
- Innovationer
- Miljö-och klimatåtgärder
- Strukturutveckling
- Generations/ägarskifte
- Beredskapsfrågor

Något om vilka mål nätverket ska arbeta mot

- Att samarbetet mellan utvärderingssekretariatet och nätverkskansliet/grupper i nätverket ska bidra till relevanta utvärderingar.
- Att samarbetet mellan utvärderingssekretariatet och nätverkskansliet/grupper i nätverket ska bidra till utvärderingsrelaterad kunskap bland relevanta aktörer.
- Att samarbetet har utvecklas mellan Jordbruksverket och nätverket särskilt när det gäller AKIS och pelare 1.
- Att bidra till en bra rutin för support till innovationer
- Att bidra till en bra rutin för att sprida resultat
- Att nätverket sprider resultat från olika stöd i större omfattning än idag och att målgrupperna har blivit inspirerade.
- Mer kunskap om nätverket i olika led hos aktörer som arbetar med primärproduktion.
- Att bidra till att en frivillig organisering av jordbruket fungerar vid kris.
- Förbättra träffsäkerheten i relation till behoven.

Bilaga: Urklipp från Yttrande om nationellt nätverk i nästa CAP

1.1 Inledning

Att stödja det administrativa genomförandet av CAP är ett tydligare inslag i nätverkets verksamhet i utkastet till ny EU-förordning.

Att stödja administrationen ska enligt förordningen vara en del av nätverket redan idag. Landsbygdsnätverket underlättar idag administrationen på flera sätt, kanske framförallt spridning av resultat, information om vissa stöd och att stötta genomförare t.ex. genom innovationssupport. Genom att vara en del av nätverket deltar också administrationen i de erfarenhetsutbyten och gemensamma analyser som sker i arbetsgrupper och på träffar och workshops. På så vis får administrationen också en bild av hur andra aktörer beskriver behoven, utvecklingen och hur stöden fungerar i relation till det.

För kommande period ser vi flera möjliga områden där Jordbruksverket och Landsbygdsnätverkets medlemmar och kansli kan utveckla ett mer strukturerat samarbete för att underlätta och avlasta administrationen. Vi ser dock inte några administrativa uppgifter som vi i helhet kan flytta till nätverket på ett effektivt sätt.

1.2 Informera om den gemensamma jordbrukspolitiken och om stödmöjligheterna

I förslag till ny förordning betonas särskilt målet om att nätverket ska bidra till att sprida information om CAP och stödmöjligheter till allmänheten och möjliga stödsökande.

Idag finns regionala handlingsplaner, vilket innebär att det kan vara svårt att ta fram och informera kring vissa stöd på nationell nivå eftersom prioriteringar, urvalskriterier, utlysningar etc. kan variera mellan län. De handläggande myndigheterna utformar därför själva sin information om de stöd som handläggs av myndigheten. Vid behov hjälper nätverkets kansli idag till med att sprida information om stöden vidare genom nätverkets gemensamma kommunikationskanaler, men också genom medlemsorganisationernas egna kanaler. Ett exempel är att det i det veckovisa nyhetsbrevet från nätverket fram över kommer att finnas en stående vinjett om aktuella utlysningar. Information om stöden tas emellanåt också upp i olika poddavsnitt.

Eftersom de regionala handlingsplanerna eventuellt kommer att tas bort, eller åtminstone minska i omfattning, till nästa period kan det innebära andra möjligheter för Landsbygdsnätverket att informera om stöden nationellt framöver.

Ett annat område som går att utveckla är information som bidrar till förståelse av nyttan med stöden till exempel delarna och syftet med den gröna arkitekturen, detta tar vi också upp under fråga 1.

En styrka i detta sammanhang är att det inom Landsbygdsnätverket finns ett delnätverk för kommunikatörer i medlemsorganisationerna med egna forum för erfarenhetsutbyte och samarbete. Det finns även ett mångårigt samarbete med Jordbruksverkets kommunikatörer. Bland annat ingår nätverkets kansli i verkets reformkommunikationsplanering.

1.3 Bidra till utvärdering och spridning av resultat

Att förstärka uppföljning och utvärderingskapaciteten är ett nytt mål för nätverket i enlighet med utkastet till ny förordning, men det finns delvis med som arbetsuppgift i nuvarande förordning. Det kan tolkas som att förväntningarna på nätverken i detta avseende är större nu än tidigare och att man förväntar sig mer delaktighet i utvärderingsprocesserna, inte bara vid spridning av resultat.

“...contribute to *monitoring and evaluation capacity and activities*”

Idag bidrar nätverkets kansli med spridning av resultat från utvärderingar och uppföljningar av landsbygdsprogrammet. Detta kan till exempel vara genom nyhetsbrev eller att utvärderingssekretariatet deltar på olika evenemang som nätverket arrangerar. Genom detta sprids och diskuteras resultatet bland fler målgrupper. Medlemmarna i nätverket kan sedan sprida detta vidare inom sina organisationer och kontaktnät.

Exempel på förstärkning av kapacitet är att aktörer i nätverket bidrar med input till utformning av utvärderingar och pågående utvärderingar. Detta sker till viss del redan idag men går att utveckla för att bättre ta tillvara kunskap. Det bör också gå att utveckla samverkan med regeringsuppdrag som *CAP & hållbarhet* samt aktiviteter för att sprida resultat från olika samarbetsprojekt.

Landsbygdsnätverkets bidrag till uppföljning, utvärdering och spridning av resultat kan också utvecklas till exempel genom att bättre nyttja den pedagogiska kunskap och erfarenhet som finns hos nätverkets kansli och medlemmar vid framställning av resultat, planera konferenser, workshops eller liknande som gör att interaktiv reflektion och lärande uppstår. Det kan också handla om intervjuer med utvärderare i film- eller poddformat för att sprida resultat.

Mycket av ovan verksamhet finns till viss del idag men kan alltså systematiseras och utvecklas för att ytterligare underlätta för administrationen.

1.4 Stödja övergång till prestationsinriktad genomförandemodell

Den prestationsinriktade genomförandemodellen lägger större vikt på måluppfyllelse och resultat snarare än kontroller av villkor. Detta innebär att kraven på att nå de mål vi sätter upp för stöden ökar. Till exempel ska investeringsstödet bidra till ökad konkurrenskraft. EIP ska bidra till att nya produkter, tekniker och processer får sitt intåg i samhället, osv.

För att stärka denna nya modell kan nätverkets arbetsgrupper exempelvis användas för dialog kring måluppfyllelse och handlingsplaner för att nå målen, för att skapa efterfrågade utlysningar och för att bättre förstå näringsens behov eller gemensamma kommunikationsinsatser. Nätverkets aktörer har god kännedom om hur stöden fungerar i praktiken och de vet ofta vilka hinder och möjligheter som finns för att uppnå de mål och resultat som stöden ska bidra till.

Jordbruksverket och nätverkets kansli bör tillsammans systematisera arbetsflödet för hur kunskap inom nätverket kan tas tillvara i genomförandemodellen.

1.5 Stärka kapacitet hos handläggande myndigheter och projektägare

Landsbygdsnätverket kan bidra till att stärka genomförandekapacitet och kvalitet genom till exempel erfarenhetsutbyte. Det är då inte utbildning i exempelvis regelverk eller IT-stöd utan snarare aktiviteter som höjer kompetensen och sprider kunskap kring syfte och mål med stöden, praktiskt genomförande av dessa och goda exempel. Ett annat exempel är att använda nätverkets aktörer som expertgrupp för rimlighetsbedömning av vissa projektansökningar.

En del sådana aktiviteter sker redan idag i olika arbetsgrupper inom nätverket och på olika träffar men bör gå att genomföra inom andra områden. Ett sådant exempel är de återkommande träffarna mellan projektägarna av innovationsprojekt, där handläggande tjänstepersoner medverkar och där frågor om handläggning ges ett stort utrymme.

Stärka kapacitet kan även ske genom coacher och support tex de som omnämns i kapitel 6.4 och 6.8.

1.6 Det europeiska nätverket

Genom det europeiska nätverket ENRD har organisationerna och myndigheterna, (inkl. förvaltnings- och utbetalningsmyndigheten) inom Landsbygdsnätverket kontaktytor till de nationella nätverken i alla medlemsstater och därigenom även enkla kontaktvägar till respektive förvaltningsmyndighet i andra länder. Förvaltningsmyndigheter från andra länder skickar förfrågningar via sina landsbygdsnätverk för att få tips och information hur andra länder löst olika frågor

och vice versa. Det kan t.ex. gälla formulering av indikatorer, förenklade kostnadsalternativ, urval av leader- och fiskeområden etc.

Jordbruksverket kan ofta också av ENRD via nätverket bjudas in att medverka i konferenser och tematiska arbetsgrupper på europeisk nivå. Nätverkets styrgrupp, kansli och arbetsgrupper i nätverket har också kunnat arrangera direkta möten mellan representanter för förvaltningsmyndigheter och andra aktörer i andra länder.

De mötesplatser som skapas genom ENRD underlättar administrationen genom möjligheter till detaljerad kunskap om genomförande i andra länder, diskussion och tolkningar av regler.